

***Standardy ochrony małoletnich w Ośrodku Interwencji Kryzysowej
w Górnio (OIK)***

Podstawy prawne:

- 1) Ustawa z dnia 28 lipca 2023 r. o zmianie ustawy – Kodeks rodzinny i opiekuńczy oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. z 2023r. poz. 1606)
- 2) Ustawa z dnia 13 maja 2016 r. o przeciwdziałaniu zagrożeniom przestępczością na tle seksualnym (Dz. U. z 2024 r. poz. 560)
- 3) Ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy domowej (Dz.U. z 2024 r. poz. 424)
- 4) Ustawa z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (Dz. U. z 2024 r. poz. 177 z późn. zm.)
- 5) Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 13 września 2023 r. w sprawie procedury „Niebieskie Karty” oraz wzorów formularzy „Niebieska Karta” (Dz. U. poz. 1870)
- 6) Ustawa dnia 10 maja 2018 r. o ochronie danych osobowych (t. j. Dz. U. z 2019 r. poz. 1781)
- 7) Konwencja o prawach dziecka (Dz. U. 1991r. nr 120, poz. 526)

Rozdział 1

Preambuła, czyli wstęp do dokumentu.

Naczelną zasadą wszystkich działań podejmowanych przez pracowników instytucji jest działanie dla dobra małoletniego i w jego najlepszym interesie. Każdy pracownik traktuje małoletniego z szacunkiem oraz uwzględnia jego potrzeby. Niedopuszczalne jest stosowanie przez kogokolwiek wobec małoletniego przemocy w jakiegokolwiek formie. Personel instytucji, realizując te cele, działa w ramach obowiązującego prawa, przepisów wewnętrznych Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Rzeszowie oraz swoich kompetencji.

Standardy ochrony małoletnich w Ośrodku Interwencji Kryzysowej w Górnio dotyczą szczegółowych zasad i procedur zapewniających bezpieczeństwo oraz ochronę małoletnich przed krzywdzeniem.

Zarówno pracownicy jak i osoby korzystające ze wsparcia Ośrodka są z nimi zapoznawani co potwierdzają stosownym Oświadczeniem, którego wzór stanowi załącznik nr 1 do niniejszych Standardów. Dokument jest stale dostępny do wglądu dla wszystkich pracowników oraz Klientów OIK w siedzibie Ośrodka.

Na terenie OIK są również wyeksponowane informacje dla małoletnich na temat możliwości uzyskania pomocy w trudnej sytuacji, w tym numerów bezpłatnych telefonów zaufania dla dzieci i młodzieży.

Rozdział 2

Słowniczek pojęć, objaśnienie terminów używanych w dokumencie

Standardy ochrony małoletnich.

1. Pracownikiem Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Rzeszowie jest osoba zatrudniona na podstawie umowy o pracę, umowy cywilnoprawnej, a także wolontariusz i stażysta.
2. Pracownikiem Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Rzeszowie są także osoby wykonujące swoje obowiązki służbowe w Ośrodku Interwencji Kryzysowej w Górnice (OIK) oraz Domu dla matek z małoletnimi dziećmi i kobiet w ciąży (DDM).
3. Małoletnim jest każda osoba do ukończenia 18 roku życia, zwanym także w dalszej części „dzieckiem”.
4. Opiekunem małoletniego jest osoba uprawniona do reprezentacji małoletniego, w szczególności jego rodzic lub opiekun prawny. W myśl niniejszego dokumentu opiekunem jest również rodzic zastępczy.
5. Zgoda rodzica małoletniego oznacza zgodę co najmniej jednego z rodziców dziecka/opiekunów prawnych. Jednak w przypadku braku porozumienia między rodzicami małoletniego należy poinformować rodziców o konieczności rozstrzygnięcia sprawy przez sąd rodzinny.
6. Przez krzywdzenie małoletniego należy rozumieć popełnienie czynu zabronionego lub czynu karalnego na szkodę małoletniego przez jakąkolwiek osobę, w tym pracownika Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Rzeszowie lub zagrożenie dobra małoletniego, w tym jego zaniedbywanie.
7. Osoba odpowiedzialna za interwencję to wyznaczony przez Dyrektora Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Rzeszowie bądź bezpośredniego koordynatora pracownik, który inicjuje i podejmuje działania interwencyjne w związku z realizacją *Standardów*

ochrony małoletnich w sytuacji podejrzenia stosowania lub stosowania przemocy wobec małoletniego.

8. Dane osobowe małoletniego to wszelkie informacje umożliwiające identyfikację małoletniego.

Rozdział 3.

Rozpoznawanie i reagowanie na czynniki ryzyka krzywdzenia małoletnich

1. Pracownicy instytucji posiadają wiedzę i w ramach wykonywanych obowiązków, zwracają uwagę na czynniki ryzyka i symptomy krzywdzenia małoletnich.
2. Pracownicy znają i stosują zasady bezpiecznych relacji personel – małoletni, małoletni – opiekun, małoletni – małoletni ustalone w Ośrodku Interwencji Kryzysowej.
3. Pracownicy OIK w Górnem monitorują sytuację i dobrostan małoletnich przebywających w Ośrodku poprzez obserwację, rozmowy z małoletnim, innymi pracownikami oraz instytucjami wspomagającymi ochronę małoletnich.
4. Instytucja dysponuje danymi kontaktowymi lokalnych instytucji i organizacji, które zajmują się interwencją i pomocą w sytuacjach krzywdzenia małoletnich (policja, sąd rodzinny, ośrodki pomocy społecznej, placówki ochrony zdrowia) oraz zapewnia do nich dostęp wszystkim pracownikom.
5. Wszyscy pracownicy instytucji pracujący z małoletnimi i ich opiekunami są przygotowani, by edukować:
 - 1) małoletnich na temat ochrony przed przemocą i wykorzystywaniem,
 - 2) opiekunów małoletnich na temat wychowania dzieci bez przemocy oraz chronienia ich przed przemocą i wykorzystywaniem.
6. Personel dysponuje materiałami edukacyjnymi dla małoletnich i dla rodziców oraz je aktywnie wykorzystuje.

Rozdział 4.

Zasady rekrutacji pracowników/wolontariuszy/stażystów/praktykantów

Rekrutacja pracowników Ośrodka Interwencji Kryzysowej w Górnem odbywa się zgodnie z zasadami bezpiecznej rekrutacji personelu zawartymi w Standardach PCPR.

Rozdział 5

Zasady zapewniające bezpieczne relacje między personelem a małoletnimi w OIK.

1. Procedury bezpiecznych relacji personelu z małoletnimi obowiązują wszystkich pracowników. Znajomość i zaakceptowanie zasad pracownicy potwierdzają podpisaniem oświadczenia.
2. Każdy pracownik jest zobowiązany do utrzymywania profesjonalnej relacji z małoletnimi w placówce i każdorazowego rozważenia, czy jego reakcja, komunikat bądź działanie wobec małoletniego są adekwatne do sytuacji, bezpieczne, uzasadnione i sprawiedliwe wobec innych małoletnich.
3. Każdy pracownik zobowiązany jest działać w sposób otwarty i przejrzysty dla innych, aby zminimalizować ryzyko błędnej interpretacji swojego zachowania.
4. W przypadku stwierdzenia lub powzięcia informacji o naruszeniu zasad wymienionych w niniejszym rozdziale pracownicy reagują niezwłocznie wdrażając *„Zasady i procedury podejmowania interwencji w sytuacji podejrzenia krzywdzenia lub powzięcia informacji o krzywdzeniu małoletniego”*, które są zawarte w Rozdziale 10 niniejszych standardów. Powyższe zasady i procedury są tożsame z *„Zasadami i procedurami podejmowania interwencji w sytuacji podejrzenia krzywdzenia lub powzięcia informacji o krzywdzeniu małoletniego”* obowiązującymi w PCPR w Rzeszowie.

Podrozdział 5.1.

Zasady komunikacji.

1. W komunikacji z małoletnimi pracownik zobowiązany jest:
 - 1) zachować cierpliwość i szacunek, słuchać uważnie małoletniego i udzielać mu odpowiedzi adekwatnych do jego wieku i danej sytuacji,
 - 2) informować małoletniego o podejmowanych decyzjach jego dotyczących,
 - 3) szanować prawo małoletniego do prywatności; jeśli konieczne jest odstępnie od zasady poufności, aby chronić małoletniego, należy mu to wyjaśnić; jeśli pojawi się konieczność porozmawiania z małoletnim na osobności, należy zostawić uchylone drzwi do pomieszczenia i zadbać, aby być w zasięgu wzroku innych; można też poprosić drugiego pracownika o obecność podczas takiej rozmowy,

- 4) zapewniać małoletnich, że jeśli czują się niekomfortowo w jakiejś sytuacji, wobec konkretnego zachowania czy słów, mogą o tym powiedzieć pracownikowi lub wskazanej osobie i mogą oczekiwać odpowiedniej reakcji i/lub pomocy.
2. Pracownikowi zabrania się:
 - 1) zawstydzania, upokarzania, lekceważenia i obrażania małoletniego oraz podnoszenia głosu na małoletniego w sytuacji innej niż wynikająca z bezpieczeństwa dziecka lub innych małoletnich,
 - 2) ujawniania informacji wrażliwych dotyczących małoletniego wobec osób nieuprawnionych, w tym wobec innych małoletnich; obejmuje to m. in. wizerunek małoletniego, informacje o jego sytuacji rodzinnej, ekonomicznej, medycznej, opiekuńczej i prawnej,
 - 3) zachowywania się w obecności małoletniego w sposób niestosowny; obejmuje to używanie wulgarnych słów, gestów i żartów, czynienie obraźliwych uwag, nawiązywanie w wypowiedziach do aktywności bądź atrakcyjności seksualnej oraz wykorzystywanie wobec małoletniego relacji władzy lub przewagi fizycznej (zastraszanie, przymuszanie, groźby).

Podrozdział 5.2.

Działania realizowane z małoletnimi.

1. Pracownik zobowiązany jest:
 - 1) doceniać i szanować wkład małoletnich w podejmowane działania, aktywnie je angażować i traktować równo bez względu na ich płeć, orientację seksualną, sprawność, niepełnosprawność, status społeczny, etniczny, kulturowy, religijny i światopogląd,
 - 2) unikać faworyzowania małoletnich.
2. Pracownikowi zabrania się:
 - 1) nawiązywania z małoletnimi jakichkolwiek relacji romantycznych lub seksualnych, składania mu propozycji o nieodpowiednim charakterze; obejmuje to także seksualne komentarze, żarty, gesty oraz udostępnianie nieletnim treści erotycznych i pornograficznych bez względu na ich formę,
 - 2) utrwalania wizerunku małoletniego (filmowanie, nagrywanie głosu, fotografowanie) dla potrzeb prywatnych;

- 3) proponowania małoletniemu alkoholu, wyrobów tytoniowych, nielegalnych substancji, jak również używania ich w obecności małoletnich,
 - 4) przyjmowania pieniędzy, prezentów od małoletnich, od rodziców dziecka,
 - 5) wchodzenia w relacje jakiegokolwiek zależności wobec małoletniego lub rodziców dziecka, zachowywania się w sposób mogący sugerować innym istnienie takiej zależności i prowadzący do oskarżeń o nierówne traktowanie bądź czerpanie korzyści majątkowych i innych.
3. Wszystkie ryzykowne sytuacje, które obejmują zauroczenie małoletnim przez pracownika lub pracownikiem przez małoletniego, muszą być raportowane Dyrektorowi PCPR w Rzeszowie. Jeśli pracownik jest ich świadkiem, zobowiązany jest reagować stanowczo, ale z wyczuciem, aby zachować godność osób zainteresowanych.

Podrozdział 5.3.

Kontakt fizyczny z małoletnimi.

1. Każde przemocowe działanie wobec małoletniego jest niedopuszczalne. Istnieją jednak sytuacje, w których fizyczny kontakt z małoletnim może być stosowny i spełnia zasady bezpiecznego kontaktu: jest odpowiedzią na potrzeby małoletniego w danym momencie, uwzględnia wiek małoletniego, etap rozwojowy, płeć, kontekst kulturowy i sytuacyjny. Kontakt fizyczny pracownika OIK z małoletnim w celu stawiania mu granic jest dopuszczalny w sytuacji zagrożenia bezpieczeństwa małoletniego lub innych osób.
2. Pracownik zobowiązany jest:
 - 1) kierować się zawsze swoim profesjonalnym osądem, słuchając, obserwując i odnotowując reakcję małoletniego, pytając je o zgodę na kontakt fizyczny (np. przytulenie) i zachowując świadomość, że nawet przy jego dobrych intencjach taki kontakt może być błędnie zinterpretowany przez małoletniego lub osoby trzecie,
 - 2) być zawsze przygotowanym na wyjaśnienie swoich działań,
 - 3) zachować szczególną ostrożność wobec małoletniego, które doświadczyło nadużycia i krzywdzenia, w tym seksualnego, fizycznego bądź zaniedbania; takie doświadczenia mogą czasem sprawić, że małoletni będzie dążyć do nawiązania niestosownych bądź nieadekwatnych fizycznych kontaktów z dorosłymi; w takich sytuacjach pracownik powinien reagować z wyczuciem, jednak stanowczo i pomóc małoletniemu zrozumieć znaczenie osobistych granic.

3. Pracownikowi zabrania się:
 - 1) bicia, szturchania, popychania oraz naruszania integralności fizycznej małoletniego w jakikolwiek inny sposób,
 - 2) dotykania małoletniego w sposób, który może być uznany za nieprzyzwoity lub niestosowny,
 - 3) angażowania się w takie aktywności jak łaskotanie, udawane walki z małoletnimi czy brutalne zabawy fizyczne.
4. W sytuacjach wymagających czynności pielęgnacyjnych i higienicznych wobec małoletniego, pracownik zobowiązany jest unikać innego niż niezbędny kontakt fizyczny z małoletnim.
5. W nagłych przypadkach dopuszczalne jest samodzielne przebywanie z małoletnim w jednym pomieszczeniu w porze nocnej. Jeżeli jest taka możliwość powinno to być pomieszczenie monitorowane. Pracownik zobowiązany jest wówczas do zachowania profesjonalnej, nie budzącej zastrzeżeń relacji z małoletnim.
6. Kontakt fizyczny z małoletnim musi być jawny, nieukrywany, nie może wiązać się z jakąkolwiek gratyfikacją ani wynikać z relacji władzy.
7. Jeśli pracownik będzie świadkiem jakiegokolwiek z opisanych we wcześniejszych ustępach zachowań lub sytuacji ze strony innych dorosłych lub małoletnich, zobowiązany jest zawsze poinformować o tym osobę odpowiedzialną (np. Dyrektora) lub postępować zgodnie z obowiązującą procedurą interwencji.

Podrozdział 5.4.

Kontakty pracownika z małoletnim poza godzinami pracy.

1. Obowiązuje zasada, że kontakt z małoletnimi uczęszczającymi do szkoły powinien odbywać się wyłącznie w godzinach pracy i dotyczyć celów edukacyjnych lub wychowawczych.
2. Pracownikowi zabrania się zapraszania małoletnich do swojego miejsca zamieszkania, spotykania się z nimi poza godzinami pracy; obejmuje to także kontakty z małoletnimi poprzez prywatne kanały komunikacji (prywatny telefon, e-mail, komunikatory, profile w mediach społecznościowych).
3. Jeśli zachodzi taka konieczność, właściwą formą komunikacji z małoletnimi i ich rodzicami lub opiekunami poza godzinami pracy są kanały służbowe (e-mail, telefon służbowy).

4. Jeśli zachodzi konieczność spotkania z małoletnimi poza godzinami pracy, pracownik zobowiązany jest poinformować o tym bezpośredniego przełożonego, a rodzice małoletnich muszą wyrazić zgodę na taki kontakt.
5. Utrzymywanie relacji towarzyskich lub rodzinnych (jeśli małoletni i rodzice małoletnich są osobami bliskimi wobec pracownika) wymaga zachowania poufności wszystkich informacji dotyczących innych małoletnich, ich rodziców/opiekunów.

Podrozdział 5.5.

Bezpieczeństwo online.

1. Pracownik musi być świadomy cyfrowych zagrożeń i ryzyka wynikającego z rejestrowania swojej prywatnej aktywności w sieci przez aplikacje i algorytmy, a także własnych działań w Internecie. Dotyczy to lajkowania określonych stron, korzystania z aplikacji randkowych, na których może on spotkać Klientów OIK, obserwowania określonych osób/stron w mediach społecznościowych i ustawień prywatności kont, z których korzysta. Jeśli profil pracownika jest publicznie dostępny, to również małoletni i ich rodzice mają wgląd w cyfrową aktywność pracownika.
2. Pracownik zobowiązany jest wyłączać lub wyciszać osobiste urządzenia elektroniczne oraz wyłączyć funkcjonalność Bluetooth w trakcie prowadzonych aktywności z małoletnimi.
3. Pracownikowi zabrania się nawiązywania kontaktów z małoletnimi poprzez przyjmowanie bądź wysyłanie zaproszeń w mediach społecznościowych.

Rozdział 6.

Zasady bezpiecznego korzystania z Internetu i mediów elektronicznych w OIK.

1. Placówka, zapewniając małoletnim dostęp do Internetu, podejmuje działania zabezpieczające małoletnich przed dostępem do treści, które mogą stanowić zagrożenie dla ich prawidłowego rozwoju oraz bezpieczeństwa. W szczególności instaluje i aktualizuje oprogramowanie zabezpieczające.
2. Na terenie placówki dostęp małoletniego do Internetu możliwy jest tylko pod nadzorem rodzica/opiekuna. Osoba dorosła po podpisaniu oświadczenia, w którym zobowiązuje się do odpowiedzialności za bezpieczne korzystanie z urządzeń elektronicznych z dostępem do internetu otrzymuje Hasło zabezpieczające sieć internetową.

3. W wyjątkowych sytuacjach korzystanie z internetu przez małoletnich jest możliwe również pod nadzorem pracownika OIK.
4. W przypadku dostępu realizowanego pod nadzorem pracownika ma on obowiązek informowania małoletnich o zasadach bezpiecznego korzystania z Internetu.
5. W miarę możliwości pracownicy Ośrodka przeprowadzają z małoletnimi i opiekunami cykliczne warsztaty dotyczące bezpiecznego korzystania z Internetu.
6. W przypadku stwierdzenia lub powzięcia informacji o występującej cyberprzemocy, pracownicy niezwłocznie wdrażając *„Zasady i procedury podejmowania interwencji w sytuacji podejrzenia krzywdzenia lub powzięcia informacji o krzywdzeniu małoletniego”*, które są zawarte w Rozdziale 10 niniejszych standardów. Powyższe zasady i procedury są tożsame z *„Zasadami i procedurami podejmowania interwencji w sytuacji podejrzenia krzywdzenia lub powzięcia informacji o krzywdzeniu małoletniego”* obowiązującymi w PCPR w Rzeszowie.

Rozdział 7

Zasady ochrony wizerunku i danych osobowych małoletnich.

1. W działaniach OIK kieruje się odpowiedzialnością i rozważą wobec utrwalania, przetwarzania, używania i publikowania wizerunków małoletnich.
2. Dzielenie się zdjęciami i filmami z naszych aktywności służy celebrowaniu sukcesów małoletnich, dokumentowaniu działań OIK i zawsze ma na uwadze bezpieczeństwo małoletnich.
3. Wykorzystywane są zdjęcia/nagrania pokazujące szeroki przekrój małoletnich – chłopców i dziewczęta, małoletnich w różnym wieku, o różnych uzdolnieniach, stopniu sprawności i reprezentujące różne grupy etniczne.
4. Placówka zapewnia najwyższe standardy ochrony danych osobowych małoletnich zgodnie z obowiązującymi przepisami.
5. Placówka, uznając prawo małoletniego do prywatności i ochrony dóbr osobistych, zapewnia ochronę wizerunku małoletniego.
6. Upublicznienie przez pracownika placówki wizerunku małoletniego utrwalonego w jakiegokolwiek formie (fotografia, nagranie audio-wideo) wymaga pisemnej zgody rodzica lub opiekuna prawnego małoletniego. Dobrą praktyką jest również pozyskiwanie zgód samych małoletnich.

7. Pisemna zgoda, o której mowa w ust. 6, powinna zawierać informację, gdzie będzie umieszczony zarejestrowany wizerunek i w jakim kontekście będzie wykorzystywany (np. że umieszczony zostanie na stronie youtube.com w celach promocyjnych).
8. Pracownikowi placówki nie wolno umożliwiać przedstawicielom mediów utrwalania wizerunku małoletniego (filmowanie, fotografowanie, nagrywanie głosu małoletniego) na terenie placówki bez pisemnej zgody rodzica lub opiekuna prawnego małoletniego. W celu uzyskania zgody, o której mowa w zdaniu pierwszym, pracownik placówki może skontaktować się z opiekunem małoletniego i ustalić procedurę uzyskania zgody.
9. Niedopuszczalne jest podanie przedstawicielowi mediów danych kontaktowych do opiekuna małoletniego – bez wiedzy i zgody tego opiekuna.
10. Jeżeli wizerunek małoletniego stanowi jedynie szczegół całości, takiej jak: zgromadzenie, krajobraz, publiczna impreza, zgoda rodzica lub opiekuna prawnego na utrwalanie wizerunku małoletniego nie jest wymagana.
11. W pozostałych sytuacjach stosuje się Politykę Bezpieczeństwa PCPR.
12. W przypadku podejrzenia niewłaściwego rozpowszechniania wizerunku, danych osobowych, w tym danych wrażliwych, pracownik niezwłocznie rejestruje i zgłasza zdarzenie Dyrektorowi oraz Inspektorowi Ochrony Danych Osobowych.

Rozdział 8

Zasady bezpiecznych relacji między małoletnimi przebywającymi w OIK oraz działania/zachowania niedozwolone.

W przypadku stwierdzenia lub powzięcia informacji o naruszeniu zasad wymienionych w niniejszym rozdziale pracownicy reagują niezwłocznie wdrażając *„Zasady i procedury podejmowania interwencji w sytuacji podejrzenia krzywdzenia lub powzięcia informacji o krzywdzeniu małoletniego”*, które są zawarte w Rozdziale 10 niniejszych standardów. Powyższe zasady i procedury są tożsame z *„Zasadami i procedurami podejmowania interwencji w sytuacji podejrzenia krzywdzenia lub powzięcia informacji o krzywdzeniu małoletniego”* obowiązującymi w PCPR w Rzeszowie.

Podrozdział 8.1.

Zasady bezpiecznych relacji między małoletnimi.

1. Małoletni mają prawo do życia i przebywania w bezpiecznym środowisku.

2. Małoletni mają obowiązek przestrzegania ogólnie obowiązujących zasad i norm zachowania.
3. Małoletni mają prawo do własnych poglądów, ocen i spojrzenia na świat oraz wyrażania ich, pod warunkiem, że sposób ich wyrażania wolny jest od agresji i przemocy oraz nikomu nie wyrządza krzywdy.
4. Małoletni uznają prawo innych małoletnich do odmienności i zachowania tożsamości ze względu na: pochodzenie etniczne, geograficzne, narodowe, religię, status ekonomiczny, cechy rodzinne, wiek, płeć, orientację seksualną, cechy fizyczne, niepełnosprawność. Nie naruszają praw innych – nikogo nie dyskryminują ze względu na jakąkolwiek jego odmiennosc.
5. Kontakty między małoletnimi cechuje zachowanie przez nich wysokiej kultury osobistej.
6. W kontaktach między sobą małoletni nie powinni zachowywać się prowokacyjnie i konkurencyjnie. Nie powinni również mieć poczucia zagrożenia czy odczuwać wrogości ze strony innych.
7. Bez względu na powód, agresja i przemoc fizyczna, słowna lub psychiczna wśród małoletnich nigdy nie może być przez nich akceptowana lub usprawiedliwiona.
8. Małoletni mają obowiązek przeciwstawiania się wszelkim przejawom brutalności i wulgarności oraz informowania pracowników, rodziców, opiekunów prawnych o zaistniałych zagrożeniach.

Podrozdział 8.2.

Niedozwolone zachowania małoletnich.

Niedozwolone są zachowania małoletnich takich jak:

- 1) stosowanie agresji i przemocy wobec małoletnich i innych osób w jakiegokolwiek formie, w tym agresji i przemocy fizycznej, słownej, psychicznej, cyberprzemocy,
- 2) stwarzanie niebezpiecznych sytuacji i celowe nieprzestrzeganie zasad bezpieczeństwa np. rzucanie przedmiotami, przynoszenie ostrych narzędzi, innych niebezpiecznych przedmiotów i substancji (środków pirotechnicznych, łańcuchów, noży, zapalniczek), używanie ognia na terenie Ośrodka,
- 3) podejmowanie zachowań ryzykownych np. palenie papierosów, picie alkoholu, zażywanie środków psychoaktywnych, a także proponowanie ich innym małoletnim.

- 4) notoryczne niestosowne odzywanie się do innych osób, używanie wulgaryzmów i obraźliwych gestów,
- 5) przywłaszczenie własności lub celowe niszczenie, nieszanowanie własności innych osób oraz własności OIK,
- 6) utrwalanie wizerunku innych małoletnich (filmowanie, nagrywanie głosu, fotografowanie) w sytuacji, gdy nie wyrazili oni na to zgody i w sytuacjach, które mogą ich zawstydzić lub obrazić,
- 7) nieuzasadnione, bez zgody rodzica, opiekuna prawnego opuszczanie OIK lub wpuszczanie na jego teren osób postronnych.

Rozdział 9

Zasady bezpiecznych relacji rodzic małoletni przebywających w OIK.

1. Ośrodek Interwencji Kryzysowej w Górnem jest placówką wsparcia, zapewniającą między innymi całodobowe, okresowe schronienie. Rodziny korzystające z hostelu w placówce mają do dyspozycji odrębne mieszkania. Podczas pobytu rodzice/opiekunowie prawni sprawują władzę rodzicielską nad małoletnimi.
2. Małoletni pozostaje pod władzą rodzicielską, ponieważ nie jest zdolny do samodzielnego prowadzenia swoich spraw. Z tego względu wymaga pomocy i ochrony ze strony osób dorosłych. Taką pomoc i ochronę ma małoletniemu gwarantować przysługująca rodzicom władza rodzicielska. Jest to ogół praw i obowiązków rodziców względem małoletniego w celu należytego wykonywania pieczy nad osobą i majątkiem małoletniego oraz wychowania i kierowania małoletnim. Władzę rodzicielską rodzice powinni sprawować zgodnie z dobrem swojego dziecka, uwzględniając w swoich decyzjach stopień jego dojrzałości.
3. Wachlarz oddziaływań wychowawczych rodziców obejmuje:
 - 1) oddziaływania fizyczne, takie jak: dbałość o zdrowie, życie, sprawność fizyczną małoletniego, wypoczynek, odpowiednie warunki mieszkaniowe, ubranie i wyżywienie,
 - 2) oddziaływania duchowe: wpajanie małoletniemu zasad moralnych, zasad współżycia społecznego, kształtowanie charakteru i nawyków.
4. Rodzice nie mogą stosować wobec małoletniego kar cielesnych.

Podrozdział 9.1.

Symptomy mogące świadczyć o stosowaniu przemocy bądź agresji wobec małoletniego ze strony rodzica lub opiekuna prawnego

1. Pracownik w ramach wykonywanych obowiązków służbowych zobowiązany jest dbać o zapewnienie bezpieczeństwa małoletnich przebywających na terenie OIK, mając podejrzenie, że małoletni przebywające w placówce jest krzywdzone, jest zobowiązany do podjęcia działań zgodnych z obowiązującymi procedurami.
2. **Podejrzenie krzywdzenia małoletniego występuje między innymi wtedy, gdy:**
 - 1) małoletni ujawni pracownikowi fakt krzywdzenia,
 - 2) krzywdzenie małoletniego przez rodzica, opiekuna prawnego zgłasza inna osoba (np. inni mieszkańcy hostelu, pracownik szkoły, psycholog itp.),
 - 3) pracownik zaobserwował krzywdzenie,
 - 4) pracownik zaobserwował zachowania lub ślady mogące świadczyć o tym że małoletni doznaje przemocy np.:
 - a) widoczne obrażenia ciała siniaki, poparzenia, ugryzienia itp., których pochodzenie trudno jest wyjaśnić, obrażenia są w różnej fazie gojenia,
 - b) niewiarygodność, niespójność podawanych przez małoletniego wyjaśnień dotyczących obrażeń,
 - c) lęk widoczny podczas kontaktów małoletniego z rodzicem/opiekunem prawnym lub inną osobą dorosłą,
 - d) dolegliwości somatyczne (ból brzucha, głowy, wymioty, nudności),
 - e) izolowanie się od innych ludzi, szczególnie rodziców/opiekunów prawnych,
 - f) objawy depresyjne, samookaleczanie się, myśli samobójcze.
3. W przypadku stwierdzenia lub powzięcia informacji o naruszeniu zasad wymienionych powyżej pracownicy reagują niezwłocznie wdrażając **„Zasady i procedury podejmowania interwencji w sytuacji podejrzenia krzywdzenia lub powzięcia informacji o krzywdzeniu małoletniego”**, które są zawarte **Rozdziale 10** niniejszych standardów. Powyższe zasady i procedury są tożsame z **„Zasadami i procedurami podejmowania interwencji w sytuacji podejrzenia krzywdzenia lub powzięcia informacji o krzywdzeniu małoletniegoi”** obowiązującymi w PCPR w Rzeszowie.

Rozdział 10

Zasady i procedury podejmowania interwencji w sytuacji podejrzenia krzywdzenia lub powzięcia informacji o krzywdzeniu małoletniego.

1. Zagrożenie bezpieczeństwa małoletnich może przybierać różne formy, z wykorzystaniem różnych sposobów kontaktu i komunikowania.
2. Na potrzeby niniejszego dokumentu przyjęto następującą kwalifikację zagrożenia bezpieczeństwa małoletnich:
 - 1) zagrożenie duże – popełniono przestępstwo na szkodę małoletniego (np. znęcanie się nad małoletnim, wykorzystanie seksualne) lub istnieje uzasadnione podejrzenie popełnienia przestępstwa wobec małoletniego,
 - 2) zagrożenie średnie – doszło do innej formy krzywdzenia, niebędącej przestępstwem (np. incydentalnie krzyk lub poniżenie, pozasłużbowy kontakt z małoletnim),
 - 3) zagrożenie niskie – doszło do incydentalnego zaniedbania potrzeb małoletniego (np. związanych z żywieniem, edukacją, higieną czy zdrowiem).
3. Na potrzeby niniejszego dokumentu wyróżniono procedury interwencji w przypadku podejrzenia działania na szkodę małoletniego przez:
 - 1) pracownika Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Rzeszowie, lub pracownika organizacji współpracującej z Centrum,
 - 2) opiekuna małoletniego,
 - 3) inne osoby trzecie,
 - 4) innego małoletniego.
4. W przypadku podejrzenia, że życie małoletniego jest bezpośrednio zagrożone lub grozi mu ciężki uszczerbek na zdrowiu należy niezwłocznie poinformować odpowiednie służby (Policja, pogotowie ratunkowe), dzwoniąc pod numer 112 lub 998 (pogotowie). Poinformowania służb dokonuje pracownik, który pierwszy powziął informację o zagrożeniu, następnie wypełnia kartę interwencji.
5. W przypadku podjęcia przez pracownika Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Rzeszowie lub rodzica/opiekuna małoletniego podejrzenia, że małoletni jest krzywdzony, ma on obowiązek sporządzenia notatki służbowej i przekazania uzyskanej informacji Dyrektorowi Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie.
6. W sytuacji, gdy zgłoszone naruszenie bezpieczeństwa małoletniego zakwalifikowano jako „zagrożenie duże” lub „zagrożenie średnie”, Dyrektor Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie powołuje Zespół ds. interwencji, którego skład jest ustalany doraźnie do danego przypadku.

7. W sytuacji, gdy zgłoszone naruszenie bezpieczeństwa małoletni zakwalifikowano jako „zagrożenie niskie” koordynator OIK podejmuje decyzję o wyznaczeniu osoby odpowiedzialnej za interwencję oraz skład Zespołu ds. interwencji. W dalszej kolejności Zespół inicjuje i podejmuje dalsze działania interwencyjne. Koordynator OIK w Górnem informuje Dyrektora PCPR w Rzeszowie oraz koordynatora ds. Standardów ochrony małoletnich przed krzywdzeniem o zaistniałej sytuacji oraz przekazuje kartę interwencji.
8. Interwencja prowadzona jest przez osoby zatrudnione w Powiatowym Centrum Pomocy Rodzinie w Rzeszowie.
9. Zespół ds. interwencji:
 - 1) przeprowadza rozmowę z małoletnim i/lub niekrzywdzącym opiekunem, pracownikiem czy z innymi osobami mającymi lub mogącymi mieć wiedzę o zdarzeniu i o sytuacji osobistej małoletniego,
 - 2) ustala przebieg zdarzenia, ale także wpływ zdarzenia na zdrowie psychiczne i fizyczne małoletniego,
 - 3) poczynione ustalenia dokumentuje na karcie interwencji, której wzór stanowi załącznik nr 2 do niniejszych Standardów,
 - 4) organizuje spotkanie/a z niekrzywdzącymi opiekunami małoletniego, którym przekazuje informacje o zdarzeniu oraz o potrzebie/możliwościach skorzystania ze specjalistycznego wsparcia,
 - 5) podejmuje decyzję o powiadomieniu innych służb, w tym Sądu, czy właściwego Zespołu Interdyscyplinarnego. Wzór wniosku o wgląd w sytuację małoletniego stanowi załącznik nr 3 do niniejszych Standardów,
 - 6) podejmuje decyzję o zawiadomieniu właściwej miejscowo Policji lub Prokuratury o możliwości popełnienia przestępstwa. Wzór zawiadomienia znajduje się w załączniku nr 4 do niniejszych Standardów.
10. Jeżeli zgłoszono krzywdzenie ze strony osoby wyznaczonej do prowadzenia interwencji, wówczas interwencja prowadzona jest przez kierownictwo Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Rzeszowie.
11. Jeżeli zgłoszono krzywdzenie ze strony kierownictwa Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Rzeszowie, wówczas działania opisane w niniejszym rozdziale podejmuje osoba, która dostrzegła krzywdzenie lub do której zgłoszono podejrzenie krzywdzenia.
12. Do udziału w interwencji można wyznaczyć specjalistów, w szczególności psychologów i pedagogów, celem skorzystania z ich pomocy przy rozmowie z małoletnim o trudnych doświadczeniach.

13. W sytuacji, gdy zgłoszone naruszenie bezpieczeństwa dziecka zakwalifikowano jako „zagrożenie duże” i istnieje podejrzenie, że nosi ono znamiona przestępstwa, to obligatoryjnie, bez względu na osobę, która się jego dopuściła, zawiadamia się o nim właściwą miejscowo Policję lub Prokuraturę.
14. Z przebiegu każdej interwencji sporządza się kartę interwencji. Rejestr kart interwencji prowadzi koordynator ds. Standardów ochrony małoletnich wyznaczony przez Dyrektora Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Rzeszowie.
15. Wszyscy pracownicy Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Rzeszowie i inne osoby, które w związku z wykonywaniem obowiązków służbowych powzięły informację o krzywdzeniu małoletniego lub informacje z tym związane, są zobowiązane do zachowania tych informacji w tajemnicy, wyłączając informacje przekazywane uprawnionym instytucjom w ramach działań interwencyjnych.

Podrozdział 10.1.

Zgłaszanie podejrzenia przemocy lub jej stosowania przez pracownika Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Rzeszowie.

1. W przypadku, gdy zgłoszono krzywdzenie małoletniego przez pracownika Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Rzeszowie, które zakwalifikowano jako „zagrożenie duże”, osoba ta zostaje natychmiast odsunięta od wszelkich form kontaktu z małoletnimi (nie tylko małoletnim pokrzywdzonym) do czasu wyjaśnienia sprawy.
2. W przypadku, gdy pracownik dopuścił się wobec małoletniego innej formy krzywdzenia, zakwalifikowanej jako „zagrożenie średnie” Dyrektor PCPR w Rzeszowie a w przypadku zakwalifikowania jako „zagrożenie niskie”, koordynator OIK w Górnem wyznacza Zespół ds. Interwencji, który bada wszystkie okoliczności sprawy, w szczególności:
 - 1) wysłuchuje krzywdzonego małoletniego, w obecności jego opiekuna lub innej niekrzywdzącej osoby dorosłej wskazanej przez małoletniego,
 - 2) wysłuchuje pracownika/współpracownika podejrzanego o krzywdzenie,
 - 3) wysłuchuje świadka/świadków zdarzenia.
3. W sytuacji, gdy naruszenie dobra małoletniego potwierdza się, należy wszcząć postępowanie wyjaśniające, w trybie dyscyplinarnym wobec osoby, która dopuściła się krzywdzenia.
4. Zespół ds. Interwencji opracowuje w karcie interwencji plan wsparcia małoletniego i rodziny, powinien on być opracowany w sposób jasny, konkretny i wykonalny.

Podrozdział 10.2.

Zgłoszenie podejrzenia przemocy lub jej stosowania ze strony rodziców/opiekunów małoletnich.

1. W przypadku, gdy zgłoszono krzywdzenie małoletniego przez jego rodzica/opiekuna, pracownik ma obowiązek przekazania informacji o zdarzeniu Dyrektorowi PCPR lub koordynatorowi OIK. Dyrektor w zależności od kwalifikacji zagrożenia lub koordynator podejmuje decyzję o wyznaczeniu osoby odpowiedzialnej za interwencję oraz skład Zespołu ds. interwencji. W dalszej kolejności Zespół inicjuje i podejmuje działania interwencyjne. Wszystkie ustalenia są spisywane w karcie interwencji.
2. Zespół ds. interwencji przeprowadza rozmowę z niekrzywdzącym rodzicem/opiekunem lub innymi osobami mającymi lub mogącymi mieć wiedzę o zdarzeniu i o sytuacji osobistej małoletniego. Celem wskazanej rozmowy jest w szczególności:
 - 1) ustalenie osób mogących chronić i wspierać małoletniego,
 - 2) ustalenie przebiegu zdarzenia,
 - 3) ustalenie wpływu zdarzenia na zdrowie psychiczne i fizyczne małoletniego.

Wszystkie ustalenia są spisywane w karcie interwencji.

3. Ponadto Zespół ds. interwencji organizuje spotkanie/a z niekrzywdzącymi rodzicami/opiekunami małoletniego, którym przekazuje informacje o zdarzeniu oraz o potrzebie/możliwościach skorzystania ze specjalistycznego wsparcia, w tym u innych organizacji lub służb.
4. W przypadku, gdy z przeprowadzonych ustaleń wynika, że zgłoszone naruszenie bezpieczeństwa małoletnich zakwalifikowano jako „zagrożenie duże” lub „zagrożenie średnie” Zespół ds. interwencji weryfikuje poczynione ustalenia pod kątem zasadności poinformowania o zdarzeniu właściwych instytucji.
5. W przypadku, gdy z przeprowadzonych ustaleń wynika, że zgłoszone naruszenie bezpieczeństwa małoletnich zakwalifikowano jako „zagrożenie niskie” i nie wyczerpuje definicji przemocy domowej, podejmuje się działania naprawcze i intensyfikuje się pracę z rodziną.
6. Zespół ds. Interwencji opracowuje w karcie interwencji plan wsparcia małoletniego i rodziny, powinien on być opracowany w sposób jasny, konkretny i wykonalny.

Podrozdział 10.3.

Zgłoszenie podejrzenia przemocy lub jej stosowania ze strony osób trzecich.

1. W przypadku, gdy zgłoszono krzywdzenie małoletniego przez osobę trzecią (obcą, bądź spokrewnioną), pracownik ma obowiązek przekazania informacji o zdarzeniu Dyrektorowi PCPR lub koordynatorowi OIK, w zależności od kwalifikacji zagrożenia. Dyrektor lub koordynator podejmuje decyzję o wyznaczeniu osoby odpowiedzialnej za interwencję oraz skład Zespołu ds. interwencji.
2. Zespół ds. interwencji inicjuje i podejmuje dalsze działania interwencyjne, tj. przeprowadza rozmowę z rodzicami/opiekunami małoletniego oraz za ich zgodą z małoletnim, czy innymi osobami mającymi lub mogącymi mieć wiedzę o zdarzeniu i o sytuacji osobistej małoletniego.
3. Celem rozmowy jest w szczególności:
 - 1) ustalenie osób mogących chronić i wspierać małoletniego,
 - 2) ustalenie przebiegu zdarzenia,
 - 3) ustalenie wpływu zdarzenia na zdrowie psychiczne i fizyczne małoletniego.

Wszystkie ustalenia są spisywane w karcie interwencji.

4. Zespół ds. interwencji organizuje spotkanie/a z rodzicami/opiekunami małoletniego, którym przekazuje informacje o zdarzeniu, poczynionych ustaleniach oraz o potrzebie/możliwościach skorzystania ze specjalistycznego wsparcia, w tym u innych organizacji lub służb.
5. Zespół ds. Interwencji opracowuje w karcie interwencji plan wsparcia małoletniego i rodziny, powinien on być opracowany w sposób jasny, konkretny i wykonalny.
6. W przypadku, gdy z przeprowadzonych ustaleń wynika, że zgłoszone naruszenie bezpieczeństwa małoletnich zakwalifikowano jako „zagrożenie duże” lub „zagrożenie średnie”, a z rozmowy z opiekunami wynika, że ignorują oni zdarzenie lub w inny sposób nie wspierają małoletniego, które doświadczyło krzywdzenia pracownik Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Rzeszowie sporządza informację o tym fakcie, którą przekazuje właściwemu Sądowi Rodzinnemu.

Podrozdział 10.4.

Zgłoszenie podejrzenia przemocy lub jej stosowania przez innego małoletniego.

1. W przypadku podejrzenia krzywdzenia małoletniego przez innego małoletniego, pracownik ma obowiązek przekazania informacji o zdarzeniu Dyrektorowi PCPR lub

koordynatorowi OIK, w zależności od kwalifikacji zagrożenia. Dyrektor lub koordynator podejmuje decyzję o wyznaczeniu osoby odpowiedzialnej za interwencję oraz skład Zespołu ds. interwencji.

2. Zespół ds. interwencji organizuje spotkanie/a z rodzicami/opiekunami małoletnich, którym przekazuje informacje o podejrzeniu krzywdzenia dziecka przez innego małoletniego, oraz o potrzebie/możliwości skorzystania ze specjalistycznego wsparcia w Powiatowym Centrum Pomocy Rodzinie w Rzeszowie lub innych instytucji, organizacji lub służb.
3. W sytuacji, gdy zgłoszone naruszenie bezpieczeństwa małoletni zakwalifikowano jako „zagrożenie duże” i istnieje podejrzenie, że nosi ono znamiona przestępstwa, a osobą podejrzewaną o krzywdzenie jest małoletni w wieku do 17 lat pracownik Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie informuje właściwy miejscowo Sąd Rodzinny, a jeżeli osobą podejrzewaną o krzywdzenie jest małoletni powyżej lat 17, pracownik Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie informuje właściwą miejscowo jednostkę Policji lub Prokuratury.
4. W sytuacji, gdy zgłoszone naruszenie bezpieczeństwa małoletniego zakwalifikowano jako „zagrożenie średnie” lub „zagrożenie niskie” osoba odpowiedzialna za przeprowadzenie interwencji dokonuje oceny sytuacji małoletniego, podejmuje dalsze działania zgodnie z poczynionymi z zespołem ustaleniami.
5. Zespół ds. Interwencji opracowuje w karcie interwencji plan wsparcia małoletniego i rodziny, powinien on być opracowany w sposób jasny, konkretny i wykonalny.

Rozdział 11

Monitoring.

1. Dyrektor Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Rzeszowie wyznacza koordynatora ds. Standardów ochrony małoletnich przed krzywdzeniem, który jest odpowiedzialny za umieszczenie Standardów w widocznym miejscu, dostępnym dla pracowników i klientów PCPR, monitorowanie Standardów, za reagowanie na sygnały ich naruszenia.
2. Koordynator ds. Standardów ochrony małoletnich powinien:
 - 1) wyróżniać się empatią i zrozumieniem,
 - 2) umieć komunikować się z małoletnimi w sposób dostosowany do ich wieku i rozwoju,
 - 3) posiadać pozytywną ocenę pracy,
 - 4) posiadać wykształcenie pedagogiczne lub psychologiczne.

3. Koordynator ds. Standardów ochrony małoletnich przeprowadza wśród pracowników Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie, raz na 24 miesiące, ankietę monitorującą poziom realizacji Standardów. Wzór ankiety stanowi Załącznik nr 5 do niniejszych Standardów.
4. W ankiecie pracownicy mogą proponować zmiany Standardów oraz wskazywać ich naruszenia.
5. Koordynator ds. Standardów ochrony małoletnich przed krzywdzeniem dokonuje opracowania ankiet wypełnionych przez pracowników. Sporządza na tej podstawie raport z monitoringu, który następnie przekazuje Dyrektorowi.
6. Dyrektor Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Rzeszowie wprowadza do Standardów niezbędne zmiany i ogłasza pracownikom nowe brzmienie Standardów ochrony małoletnich.